

KURUMLAR VERGİSİ MÜKELLEFLERİNDE SERMAYE AZALTIMININ VERGİSEL BOYUTU

TAX DIMENSION OF CAPITAL DECREASE
IN CORPORATE TAXPAYERS

Fatih KAYNAK*

Öz

Sermaye azaltımı uygulaması, TTK'da düzenlenmiş olup vergi kanunlarında bu konuya ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Şirketler 6102 sayılı TTK'da yer alan şartları yerine getirmek şartıyla farklı nedenlerle sermayelerini azaltabilirler. Azalan sermaye, şirketten fon çıkışına sebep olan ve olmayan durumlar olarak ikiye ayrılmıştır. Azaltılan sermayenin şirketten fon çıkışına sebep olması durumlarında ortaya vergisel sonuçlar çıkmaktadır. Bu çalışmamızda şirketlerin sermayelerini azaltması halinde eksilen sermayenin vergi kanunları karşısındaki durumu vergi idaresinin görüşleri de dikkate alınarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Azaltımı Müessesesi, Kâr Dağıtımı, Sermayenin Vergilendirilmesi

ABSTRACT

The practice of capital decrease is regulated under TCL, and there is no provision as to this issue in the tax legislation at all. Companies can decrease their equities for various reasons providing that they fulfill the conditions stated in TCL, no. 6102. There are two types of capital decrease: Those which cause fund outflow, and which do not. If capital increase causes fund outflow, then tax results occur. This study analyses the capital decrease from tax laws dimension, taking into consideration the opinions of tax administration.

Keywords: Capital decrease, profit distribution, taxation of capital

* Vergi Müfettişi

M.G.T.: 02.03.2016 / M.K.T.: 16.03.2016

1- GİRİŞ

Sermaye azaltımı müessesine ilişkin açıklamalara 6102 sayılı TTK'nın 473-475'nci maddeleri arasında yer verilmiştir Şirketlerin, bilançolarında yer alan geçmiş yıl zararlarından kurtulmak, belli tutardaki sermayeye artık ihtiyacın kalmaması ve atıl durumda kalan sermayenin ortaklara dağıtımını yapmak istemesi vb. diğer nedenlerle sermaye azaltımına gitmektedirler. Sermaye azaltımına giden şirketler kanunda yer alan zorunlu prosedürleri yerine getirmek zorundadırlar.

Vergi kanunlarında sermaye azaltımına ilişkin her hangi bir düzenleme mevcut değildir. Bu nedenle azaltılan sermayenin vergilendirilip vergilendirilmeyeceğine ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Sermaye azaltımı sonucunda azaltılan sermayenin ortaklara dağıtımını halinde vergiyi doğuran olayın hangi hallerde meydana geldiği, azaltılan sermayenin öncelik sırasının ne olacağı gibi konuların açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Vergi idaresi söz konusu konuya vermiş olduğu izahatlar ile yön vermiştir. Fakat uygulamada halen doldurulması gereken boşluklar mevcuttur. Bu nedenle şirketler tarafından azaltılan sermayenin ortaklara dağıtılması aşamasında sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmamızda kurumlar vergisi mükelleflerin de sermaye azaltımının vergisel boyutu vergi idaresinin görüşleri de dikkate alınarak açıklanmaya çalışılmıştır.

2- SERMAYE AZALTIMI MÜESSESİ

2.1- Sermaye ve Sermaye Azaltımı Kavramı

Ekonomide sermaye kavramı; diğer malları üretmek için kullanılan makineler, araçlar ve fabrikalardır. Ekonomi biliminde sermaye kavramı ile fiziksel sermaye malları ifade edilir.¹

Ticaret hukukunda sermaye kavramı; bir teşebbüse, bir şirkete konulan para ve mallar; anonim şirketlerde şirketin kuruluş anında taahhüt edilen para, şey veya hak; şirketin statüsünde rakamla ifade edilip de muayyen ve birbirine eşit hisselerle taksime dilmiş olan tutar; şirketin fiili mevcudu yani mameleki sermaye olarak tanımlanmıştır.²

Sermaye kavramı; işletmeyi kuranlar tarafından, işletmeye konulan para, mal ve emek veya yapılan toplam yatırım, üretim araçları, kullanılmaya hazır para ile para temsil edilen değerler (bono, hisse senedi vb) ve varlıklar olarak da tanımlanabilir.

213 sayılı VUK 192'nci maddesine göre bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerde şirketin aktif toplamı ile borçları arasındaki fark ortakların işletmeye konu varlığını (öz sermayeyi) teşkil eder. Öz sermaye pasif tablosuna kaydolunur ve bu suretle aktif ve pasif tablolarının toplamaları denkleşir. İhtiyatlar ve kâr ayrı gösterilseler dahi öz sermayenin cüzleri sayılırlar.

Sermayenin azaltılması, bilançonun pasif kısmında yer alan, esas sözleşmede yazılı ve ticaret siciline tescil edilmiş olan sermayenin itibari değerinin rakamsal olarak indirilmesidir.³

Sermaye azaltımını sadece sermaye şirketleri yapabilir. TTK'da 473-475 kanun maddeleri arasında düzenlemiş olan sermaye azaltımı müessesesi, anonim şirketler için öngörülen usul ve esasları belirtmektedir. Şirket türlerine göre farklılık arz eden özel bir düzenleme bulunmadığı sürece bu uygulama diğer sermaye şirketleri için de geçerli olacaktır.

¹ Erdoğan Alkın, Kemal Yıldırım, Mustafa Özer, (2005). İktisada Giriş. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. s.35

² İlhami Öztürk, (15.10.2012) "Sermaye Azaltımı Ve Vergisel Sonuçlarının Analizi" (Doktora Tezi) T.C Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ana Bilim Dalı Maliye Bilim Dalı, Ankara, Sayfa 9.

³ Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 3. basım, İstanbul, Vedat Kitapçılık, Temmuz 2013, sayfa 117.

2.2- Sermayenin Azaltılması Prosedürü

Sermayenin azaltılması, şirket sözleşmesinde yazılı olan muayyen sermayenin toplam itibari değerinin rakamsal olarak azaltılmasıdır. Esas sözleşmede belirli olan sermayenin azaltımını sadece sermaye şirketleri yapabilirler. Sermaye azaltımı müessesine ilişkin vergi kanunlarında herhangi bir açıklama yer almamaktadır. Sermaye azaltımının nasıl yapılacağına ilişkin belirlemeler TTK'nın 473-475 kanun maddeleri arasında düzenlemiştir. Söz konusu kanun maddelerinde belirtilen uygulama anonim şirketler için öngörülen usul ve esasları belirtmektedir. Limited şirketler ile ilgili olarak TTK'nın 592'nci maddesinde "*Anonim şirketlerin esas sermayenin azaltılmasına ilişkin hükümleri limited şirketlere kıyas yoluyla uygulanır. Esas sermaye borca batık bilançonun iyileştirilmesi amacıyla, ancak şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme yükümlülüklerinin tamamen ödenmesi hâlinde azaltılabilir.*" Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile ilgili olarak da TTK'nın 565'nci maddesinde "*komanditerlerin birbirleriyle, komanditerlerin tümüyle ve üçüncü kişilerle hukuki ilişkileri, özellikle şirketin yönetimine ve temsiline ilişkin görev ve yetkileri, şirketten ayrılmaları, komandit şirketlerdeki hükümlere tabidir. Birinci fıkrada gösterilen hususların dışında, Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça anonim şirket hükümleri uygulanır.*" hükümlerine yer verilmiştir. Dolayısıyla sermaye azaltımına ilişkin anonim şirketler için geçerli olan yukarıda yer alan hükümlerin, kurumlar vergisi mükellefi olan sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile limited şirketler için de geçerli olacaktır. Bu nedenle yazımının ilerleyen bölümlerinde anonim şirketlere ilişkin hükümlere yer verilecektir.

2.2.1- Sermaye Azaltımına İlişkin Karar

Bir anonim şirket sermayesini azaltarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere bedelleri tamamen ödenecek yeni paylar çıkarmıyorsa, genel kurul, esas sözleşmenin gerektiği şekilde değiştirilmesini karara bağlar. Genel kurul toplantısına ilişkin çağrı ilanlarında, mektuplarda ve internet sitesi bildiriminde, sermaye azaltılmasına gidilmesinin sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağı ayrıntılı bir şekilde ve hesap verme ilkelerine uygun olarak açıklanır. Ayrıca yönetim kurulu bu hususları içeren bir raporunu genel kurula sunar, genel kurulca onaylanmış rapor tescil ve ilan edilir. (TTK madde 473/1)

Sermayenin azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette varlığı belirlenmiş olmadıkça sermayenin azaltılmasına karar verilmez. (TTK m. 473/2)⁴

Sermayenin azaltılması esas sözleşme değişikliği olduğundan genel kurulda karar verilebilmesi için sermayenin en az %75'ini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyları gerekir. Karar da sermayenin azaltılmasının ne tarzda yapılacağı gösterilir. (TTK madde 473/3)⁵

Esas sermayenin azaltılması sebebiyle kayıtlara göre doğacak defter kârı sadece payların yok edilmesinde kullanılabilir. (TTK madde 473/4)

Sermaye hiçbir suretle 332'nci⁶ madde ile belirlenen en az tutardan aşağı indirilemez. (TTK madde 473/5)

⁴ Kanun koyucu bu hüküm ile anonim şirket ortakları sadece şirkete koydukları sermaye ile sorumlu olduklarından dolayı anonim şirketten olan alacaklıların haklarını korunmayı hedeflemiştir.

⁵ Kanun koyucu bu hüküm ile sermayenin azaltılmasında karar vermeyi zorlaştırmayı hedeflemiştir.

⁶ TTK 332'nci madde "Tamamı esas sözleşmede taahhüt edilmiş bulunan sermayeyi ifade eden esas sermaye elli bin Türk Lirasından ve sermayenin artırılmasında yönetim kuruluna tanınmış yetki tavanını gösteren kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi yüz bin Türk Lirasından aşağı olamaz. Bu en az sermaye tutarı Bakanlar Kurulunca artırılabilir."

2.2.2- Şirket Alacaklılarına Çağrı

Genel kurul esas sermayenin azaltılmasına karar verdiği takdirde, yönetim kurulu, bu kararı şirketin internet sitesine koyduktan başka, ticaret sicil gazetesinde ve aynı zamanda esas sözleşmede öngörüldüğü şekilde, yedişer gün arayla, üç defa ilan eder. İlanda alacaklılara, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesindeki üçüncü ilandan itibaren iki ay içinde, alacaklarını bildirerek bunların ödenmesini veya teminat altına alınmasını isteyebileceklerini belirtir. Şirketçe bilinen alacaklılara ayrıca çağrı mektupları gönderilir. (TTK madde 474/1)⁷

Sermaye, zararlar sonucunda bilançoda oluşan bir açığı kapatmak amacıyla ve bu açıklar oranında azaltılacak olursa, yönetim kurulunca alacaklıları çağdırmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçilebilir. (TTK madde 474/2)

2.2.3- Sermaye Azaltımı Kararının Yerine Getirilmesi

Sermaye, ancak alacaklılara verilen sürenin sona ermesinden ve beyan edilen alacakların ödenmesinden veya teminat altına alınmasından sonra azaltılabilir; aksi hâlde alacaklılar şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde sermayenin azaltılması işleminin tescilinin ilan edilmesinden itibaren iki yıl içinde sermayenin azaltılmasının iptali davası açabilirler. Teminatın yetersizliği hâlinde de yargı yolu açıktır. (TTK madde 475/1)

Azaltma kararının uygulanabilmesi için, pay senetleri miktarının, değiştirme veya damgalama yoluyla ya da diğer bir şekilde azaltılmasının gerekli olduğu hâllerde bu husus için yapılan ihtara rağmen geri verilmeyen pay senetleri şirketçe iptal edilebilir. Tebliğde şirkete geri verilmeyen senetlerin iptal edilecekleri yazılır. (TTK madde 475/2)

Pay sahiplerinin, değiştirilmek üzere şirkete geri verdikleri pay senetlerinin miktarı, karar gereğince değiştirmeye yetmezse, bu senetler iptal olunarak bunların karşılığında verilmesi gereken yeni senetler satılıp paylarına düşen miktar şirkette saklanır. (TTK madde 475/3)

Yukarıdaki fıkralarla, 473 ve 474'üncü maddelerde yazılı şartlara uyulmuş olduğunu gösteren belgeler ibraz edilmedikçe esas sermayenin azaltılmasına dair karar ve sermayenin gerçekten azaltılmış olması olgusu ticaret siciline tescil olunamaz. (TTK madde 475/4)

2.3- Sermaye Azaltımının Nedenleri

Anonim şirketlerde sermaye azaltımına gidilmesinin başlıca iki nedeni vardır. Birincisi sermayenin gerçek ihtiyacın üzerinde olması ikincisi bilanço açıklarının kapatılmasıdır. Bunlar dışında şirketler diğer nedenlerle de sermaye azaltımına gidebilirler. Bu durumlar aşağıda başlıklar halinde kısaca açıklanmıştır.

2.3.1- Sermayenin Gerçek İhtiyaçtan Fazla Olması

Bir şirketin etkin şekilde faaliyet göstermesi, optimal tutarda bir sermayeye sahip olmasıyla mümkündür. Şirketlerin esas sermayelerini ihtiyari olarak azaltmak istemelerinin nedeni şirket sermayesinin şirket faaliyetlerini yürütmek için fazla olması veya sermayenin şirket faaliyetlerinde

⁷ Kanun koyucu söz konusu ilanların yedişer gün arayla yapılması ile mümkün olduğu kadar çok alacaklının durumdan haberdar edilmesini hedeflemiştir.

kullanılmasının faydasının azalması ya da sona ermesi olabilir.⁸ Buradaki amaç atıl durumda kalan sermayenin daha verimli alanlarda kullanılması amacıyla pay sahiplerine geri ödenmesidir. Böylece atıl durumda bulunan ve azaltılan sermaye kısmı, pay sahiplerine payları oranında geri ödenerek kendilerine düşen miktarı en uygun alanlarda değerlendirebileceklerdir. Atıl durumda kalan sermaye, şirketlerinin kârlılık oranını düşürdüğünden ortakların koydukları sermaye üzerinden kâr elde etme olgusuna da ters düşmektedir. Bu nedenle atıl durumda kalan şirket sermayesinin pay sahiplerine dağıtılmasında hem şirketin dışarıya karşı imajı açısından hem de şirkete sermaye koyan pay sahipleri açısından yarar vardır.

Bu uygulamada şirketten fon çıkışına sebep olacağından bazı durumlarda vergisel sonuçlar doğurmaktadır. Bu konuya ilişkin geniş açıklamalara çalışmanın 3. bölümünde yer verilmiştir.

2.3.2- Bilançoda Yer Alan Geçmiş Yıl Zararları Kapatmak

Şirketlerin aktif kısmının pasif kısmından düşük olması durumunda sermaye şirketleri zarar etmiş sayılır. Söz konusu bu zarar şirketlerin bilanço zararıdır. TTK'nın 509'uncu maddesine göre kâr payı ancak net dönem kârından ve serbest yedek akçelerden dağıtılabilir. Buna göre şirketler, bilançolarında yer alan zararlarını kar ve ayrılmış olan yedek akçeler ile kapatmadıkça kar dağıtımını yapamayacaklardır. Şirketlerin bilançolarında yer alan geçmiş yıl zararlarını kapatması zaman alacağından pay sahiplerince arzu edilir bir durum değildir. Pay sahiplerinin amacı şirkete koydukları sermaye üzerinden kar elde etmek olduğundan böyle bir durum ile karşı karşıya kalan şirketler geçmiş yıl zararlarından kurtulmak için çözüm olarak sermayenin azaltılması yoluna başvuracaklardır. Bu durumda sermayenin azaltılması sadece muhasebe kayıtlarında yapılan değişiklik olacaktır. Bu şekilde şirketler bilançolarında yer alan geçmiş yıl zararlarından kurtulabilir ve gerçek bilanço değerlerini yansıtabilirler. Bu şekilde gerçekleşen sermaye azaltmalarında pay sahiplerine herhangi bir sermaye dağıtımını yapılmaz. Bu azaltma türünde azaltılan sermaye miktarının serbest hale gelmesi söz konusu olmayıp, sermaye miktarı bilançoda gözüken gerçek değerine indirilmektedir.⁹

Ayrıca TTK'nın 474/2 bendinde "*Sermaye, zararlar sonucunda bilançoda oluşan bir açığı kapatmak amacıyla ve bu açıklar oranında azaltılacak olursa, yönetim kurulunca alacaklıları çağdırmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçilebilir.*" hükmü yer almaktadır. Bu şekilde yapılacak olan sermaye azaltmalarında aslında alacaklıların hakları savunulduğundan alacaklılarına daha yakın bir tarihte elde etme şansı olduğundan kanun koyucu şirket yönetim kuruluna seçimlik hak tanımıştır.

TTK'nın 376'ncı maddesinde "*Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar. Son yıllık bilanço göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı takdirde, derhâl toplantıya çağırılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer.*" hükmüne yer verilmiştir. Zararlar sonucunda bilançoda oluşan açığı kapatmak şirketler için ihtiyari bir uygulamadır. Ancak

⁸ İlhami Öztürk, (15.10.2012) "Sermaye Azaltımı ve Vergisel Sonuçlarının Analizi" (Doktora Tezi) T.C Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ana Bilim Dalı Maliye Bilim Dalı, Ankara, Sayfa 29.

⁹ Alper Tanrıverdi, "Sermayenin Azaltılmasına İlişkin Güncel Sorunlar", TBB Dergisi 2016 116 sayı, s 308,

şirketlerin geçmiş yıl zararlarının fazla olması ve artık şirketin iflasın eşine gelmesi gibi durumlarda kanun koyucu şirketlerin ya sermaye azaltmasını ya da bilanço açığının ortaklarca tamamlanmasını aksi halde şirketin kendiliğinden sona ereceğini hükme bağlamıştır. Buna göre genel kurul bilanço zararının kapatılması yerine kalan sermaye ile faaliyetine devam etme kararı alırsa şirketin sermaye azaltımına gitmesi gerekecektir. Sermaye azaltımının şirketlerin bilançoda yer alan geçmiş yıl zararlarını kapatmak amacıyla yapması durumunda şirketten herhangi bir fon çıkışı gerçekleşmeyeceğinden vergi kanunları açısından her hangi bir vergileme söz konusu olmayacaktır.

2.3.3- Diğer Nedenler

2.3.3.1- Sermayenin İtfası

Sermayenin itfası, şirket sermayesinin tamamen pay sahiplerine geri verilme işlemidir. Bu durum TTK'nın 480/3'üncü maddesinin *"Pay sahipleri sermaye olarak şirkete verdiklerini geri isteyemezler; tasfiye payına ilişkin hakları saklıdır."* hükmüne aykırılık teşkil eder. Ayrıca şirketlerin sermayeleri olmadan faaliyet yürütmeleri mümkün olmadığı gibi sermayenin (AŞ ve Ltd.lerde) kayıtlı tutarın altına inmesi TTK'ya göre de şirketin infisah sebepleri arasında yer almaktadır. Dolayısıyla şirket sermayesinin tamamen pay sahiplerine geri verilmesi ne kanunen nede gerçek manada mümkün değildir. Bu işlem aslında şirketin geçmiş yıl karlarından ayrılan yedek akçelerin ortaklara dağıtılması işlemidir. Bu yüzden sermayenin iadesi, gerçek manada sermayenin itfası veya bir sermaye azaltımı olmayıp ortaklara kar dağıtım işlemidir.

2.3.3.2- Şirketin Kendi Hisselerini İktisap Etmesi

TTK 379'uncu madde gereği anonim şirketler kendi hisse paylarını, esas veya çıkarılmış sermayesinin onda birini aşan veya bir işlem sonunda aşacak olan miktarda, ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemezler. Ancak aynı Kanun'un 382. maddesinde bu uygulamanın istisnalarına yer verilmiş bu istisnalardan biride şirketlerin sermaye azaltımı yapmasıdır. Şirketler, iktisap ettiği hisse senetlerini hemen elden çıkarmaları gerekir. Şirketler söz konusu hisseleri çeşitli nedenlerle elden çıkaramazsa sermaye azaltımına giderek şirket sermayesini gerçek durumuna getirmeleri gerekmektedir.

2.3.3.3- Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması

Şirket ortakları, şirketin kuruluşunda veya sermaye artırımı sırasında taahhüt ettikleri sermayeyi ödeme ile yükümlüdür. Şirket ortaklarının taahhüt ettikleri sermaye borcunu ödemeleri için şirket tarafından TTK 481'inci maddede yer alan usullerde ticaret sicil gazetesine ilan verilir. Bu ilana uygulamada "apel" denir. Buna rağmen borçlunun borcunu ödememesi durumunda, bu zamana kadar yaptığı ödemelerden mahrum edilerek ve esas sözleşmede öngörülmüşse cezai şart tahsil edilerek ortaklıktan çıkarılır. Bu usule iskat denir. (TTK madde 483)

TTK madde 483 uyarınca temerrüde düşmesi nedeniyle şirketten çıkarılan ortağın payı bir başkasına satılamaz ise sermaye azaltımı yoluyla şirket sermayesi gerçek durumuna uydurulmalıdır. Bu yüzden sermaye borcunu ödemede temerrüde düşen ortağın şirketten çıkarılması sermaye azaltımına neden olabilir.¹⁰

¹⁰ Mücahit Ünal, Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Azaltımı, Tuğrul Ansay'a Armağan, Ankara 2006, s.599 –643

2.3.3.4- Şirketin Bölünmesi

Genel olarak şirketler iki şekilde bölünebilir. Bunlardan birincisi tam bölünme ikincisi kısmi bölünmedir. Tam bölünme, sermaye şirketinin tasfiyesiz olarak infisah etmek suretiyle bütün mal varlığını, alacaklarını ve borçlarını kayıtlı değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak iki veya daha fazla tam mükellef sermaye şirketine devretmesi ve karşılığında devredilen sermaye şirketinin ortaklarına devralan sermaye şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisseleri verilmesi halidir. Bu durumda ortada bir şirket kalmadığından azalan sermayeden bahsedilmez. Kısmi bölünme ise, bir sermaye şirketinin mal varlığını bir kısmını alacak ve borçları ile birlikte mevcut veya yeni kurulacak bir şirkete devretmesi ve karşılığında devredilen sermaye şirketinin ortaklarına devralan sermaye şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisseleri verilmesi halidir. Kısmi bölünme durumunda bölünen şirket kalan sermaye ile faaliyetine devam etmektedir. Bölünen şirketin sermayesinde bir azalma meydana geldiğinden söz konusu şirket sermaye azaltımına gitmesi gerekecektir. Ancak TTK'nın 162'nci maddesi uyarınca, kısmi bölünme durumunda sermayesi azalan şirket, esas sermayenin azaltımına ilişkin usullerin belirtildiği 473, 474 ve 592'nci maddelerindeki prosedürleri uygulamayacaktır.

3- SERMAYE AZALTIMIN VERGİSEL BOYUTU

Sermaye azaltımı nedeniyle vergiyi doğuran olayın gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirebilmek için öncelikle sermayeyi oluşturan unsurların tespit edilmesi gerekmektedir. Bilindiği üzere şirketin kuruluşu sırasında ortaklarca getirilen nakdi veya aynı sermayenin dışında şirketlerin faaliyetlerini devam ettirdiği dönemlerde sermayeye bazı kalemler ilave edilebilmektedir. Şirketin kuruluşu veya faaliyet dönemi içinde belli bazı durumlarda sermayeye ilave edilebilecek bu unsurlar aşağıdaki gibidir.

- 1- Ortaklar tarafından nakden veya aynen konulan tutarlar,
- 2- Ortaklara borçlar tutarının sermayeye ilavesi,
- 3- Dağıtılmayan geçmiş yıllar karlarının sermayeye ilavesi
- 4- Kanuni ve olağanüstü yedeklerin sermayeye ilavesi
- 5- Hisse senedi ihraç primlerinin sermayeye ilavesi (Emisyon primleri)
- 6- İştirak hisseleri ve taşınmaz satış kazançlarının sermayeye ilavesi
- 7- Yeniden değerlendirme değer artış fonu ile maliyet artışı fonu,
- 8- Öz kaynaklara ilişkin olumlu enflasyon düzeltme farklarının sermayeye ilavesi
- 9- Ticari işletmenin sermayeye ilavesi, (Kısmi ve tam bölünme)
- 10- 5811 sayılı Kanun ile sermayeye ilave edilen tutarlar
- 11- 6111 sayılı Kanun ile sermayeye ilave edilen tutarlar

Şirketin kuruluşu veya faaliyeti sırasında sermaye olarak konulan veya sermaye ilave edilen tutarlardan bazıları yukarıda maddeler halinde sayılmıştır. Söz konusu tutarların sermayenin azaltımı sırasında ortaklara payları oranında iade edilmesi sırasında vergisel açıdan iki durum söz konusu olmaktadır. Birincisi ortağa iade edilen tutarların kar dağıtımı sayılması ve iade edilen tutardan tevkifat yapılması, ikincisi ise daha önce kurumlar vergisine tabi olup ancak sermayeye ilave edilmesi nedeniyle vergisi ödenmeyen tutarların ortaklara iadesi sırasında hem kurumlar vergisi hem de kar dağıtımı nedeniyle tevkifata yapılmasıdır. Bu nedenle sermaye azaltımı nedeniyle pay sahiplerine iade edilen sermayenin kaynağı önemlidir. Aşağıda bu durumların vergisel boyutu başlıklar halinde incelenecektir.

3.1- Azaltılan Sermayenin Ortaklar Tarafından Nakden/Aynen Ödenen Tutarları İçermesi

Sermaye; işletmeyi kuranlar tarafından, işletmeye konulan para, mal ve emek vb. değerler ve varlıklardır. Ülkemizde sermayeden elde edilen kazançlar vergilendirilmekte olup sermayenin kendisi genel olarak vergilendirilmemektedir. Ancak ivazsız intikal edenler mal ve hakların Veraset İntikal Vergisine tabi olduğu unutulmamalıdır. Şirketin kuruluşu veya sermaye arttırması sırasında ortaklarca getirilen tutarlar herhangi bir vergiye tabi bulunmamaktadır. Şirkete getirilişinde vergiye tabi olmayan tutarların geri iadesinin kar dağıtımı olarak değerlendirilerek vergiye tabi olması mümkün değildir. Bu nedenle usulüne uygun olarak azaltılan sermaye işlemi sonucunda ortaklara geri ödenen sermaye kar dağıtımı sayılmayacak ve üzerinden tevkifat yapılmayacaktır. Ayrıca ortaklar geri aldıkları bu tutarları da yıllık beyanlarına dâhil etmelerine gerek yoktur.

Konu ile ilgili Gelir İdaresi Başkanlığının 31.01.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-GVK 94-388 sayılı özelgesinde; özetle sermaye azaltımının, ortaklar tarafından nakden veya aynen yapılan ödemelerden kaynaklanması halinde, ortakların esas olarak işletmeye koydukları sermayeyi Türk Ticaret Kanunu hükümleri çerçevesinde geri almış olmaları nedeniyle mükellefiyet statüsüne bakılmaksızın vergilendirme işlemi yapılmayacağı belirtilmiştir.

3.2- Azaltılan Sermayenin Sermayeye Eklenmiş Ortaklara Borçlar Tutarlarını İçermesi

Şirketler bilançolarında yer alan ortaklara borçlar tutarlarını sermayelerine eklemek suretiyle sermaye arttırımı yoluna gidebilirler. Yani ortaklar şirket tarafından kendilerine ödenmesi gereken borç tutarını sermaye olarak şirkete koyabilirler. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 127'nci maddesinde; alacakların ticaret şirketlerine sermaye olarak konulabileceği düzenlenmiş olup ortakların gerek Türk Ticaret Kanununu gerekse ilgili ikincil mevzuat çerçevesinde şirketten olan alacaklarını şirkete sermaye olarak koymaları mümkün bulunmaktadır. Ayrıca uygulamada şirket ortaklarının şirketin kuruluşu sırasında ödemeyi taahhüt ettikleri sermaye borcu ile ortaklara borçlar hesabının mahsuplaştırıldığı bu sayede ortağın şirkete ödemeyi taahhüt ettiği sermaye borcunu yerine getirdiği görülmektedir. Bu durumlar muvazaalı olmadığı ve gerçek işlemleri teşkil ettiği sürece ortaklar tarafından nakden veya aynen ödenmiş sermaye gibi değerlendirilecektir. Usulüne uygun yapılan sermaye azaltımı sonucunda ortaklara geri ödenen bu tutarlar kar dağıtımı sayılmayacak ve üzerinden tevkifat yapılmayacaktır.

Ancak bu işlemler genellikle gerçek olmayıp işletmeyi hem borç yükünden kurtarmak hem de işletmenin olmayan sermayesinin olduğundan yüksek göstermek amacıyla yapılmaktadır. Bu işlemler vergi inceleme elemanlarınca araştırılmakta ve genellikle eleştiri konusu yapılmaktadır. Bu işlemlerin gerçek olmaması durumunda sermaye azaltımı yapan şirketçe ortağa ödenen tutarların kar dağıtımı sayılacağı ve üzerinden tevkif suretiyle vergisinin alınacağı unutulmamalıdır.

3.3- Azaltılan Sermayenin Geçmiş Yıl Karlarını İçermesi

Gelir Vergisi Kanunu'nun 94/6-b bendi, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15/2 ve 30/3 fıkralarında kar payları üzerinden yapılacak vergi kesintisine ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Söz konusu maddelerin parentez içi hükümlerine göre ortaklara dağıtılmayan karların sermayeye eklenmesinin kar dağıtımı sayılmayacağı belirtilmiştir. Bu nedenle şirketler tarafından elde edilen karların ortaklara dağıtılmayarak şirketin sermayesine eklenmesi kar dağıtımı sayılmayacağı anlaşılmaktadır. Sermayeye ilave edilen karların, kar dağıtımı sayılıp vergilendirmemesinin amacı şirketlerin sermaye yapılarını güçlendirmesini teşvik etmektir.

Şirketler tarafından daha önceki yıllarda veya cari dönemde elde edilen kârların sermayeye eklenmesi daha sonrada şirketin sermaye azaltımı yoluyla bu tutarları ortaklarına iade etmesi durumu söz konusu olabilir. Daha önceki yıllarda şirket sermayesine eklenmiş olan geçmiş yıl karlarının, şirketin sermaye azaltımı yapması veya tasfiye edilmesi sebebiyle ortaklara dağıtılması durumunda, kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisi yapılması gerekmektedir. Çünkü geçmiş yıl karlarının önce sermayeye ilave edilmesi sonrada sermaye azaltımı yoluyla ortaklara iade edilmesinin, kârların doğrudan ortaklara dağıtılmasından bir farkı bulunmamaktadır.

Şirketlerin geçmiş yıl kârlarından kaynaklanan sermayenin azaltılarak ortaklara iadesi durumunda karların doğrudan ortaklara dağıtılmasından bir farkı bulunmadığından kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisi GVK'nın 94 ve KVK'nın 15 ve 30'uncu maddeleri dikkate alınarak yapılması gerekmektedir.

Bu kuralın tek istisnası GVK geçici 62'nci maddede sayılan kazançlardır. GVK Geçici 62'nci maddesinin birinci fıkrasında;

- "a) 31.12.1998 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde ettikleri kazançlarının, b) (a) bendi kapsamında dışında kalan ve 31.12.2002 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde edilen, kurumlar vergisinden istisna edilmiş kazançlarının, c) Geçici 61 inci madde kapsamında tevkifata tâbi tutulmuş kazançlarının, Dağıtımı halinde 94 üncü madde uyarınca tevkifat yapılmaz."* hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu kazançlar dağıtılmayarak sermayeye ilave edilip oradan sermaye azaltımı suretiyle ortaklara iade edilmesi sırasında tevkifat yapılmayacaktır. Çünkü GVK Geçici 62'nci maddesinde sayılan kazançlar daha önce tevkif suretiyle vergilendirildiğinden mükerrer vergilendirme yapılmasının önüne geçilmiştir.

Konu ile ilgili Gelir İdaresi Başkanlığının 21.02.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.06.16.01-120[94-11/5]-264 sayılı özelgesinde; Gelir Vergisi Kanununun geçici 62 nci maddesi hükümleri de göz önünde bulundurularak, Daha önceki yıllarda şirket sermayesine eklenmiş olan geçmiş yıl karlarının, şirketin sermaye azaltımı yapması sebebiyle ortaklara dağıtılması durumunda, kar dağıtımına bağlı vergi kesintisi yapılması gerektiği belirtilmiştir.

3.4- Azaltılan Sermayenin Kanuni ve Olağanüstü Yedek Akçeleri İçermesi

Kanuni yedek akçeler ve olağanüstü yedek akçeler TTK'da yer alan şartlar dahilinde sermayeye ilave edilebilir. Şirketler, bilançolarında yer alan kanuni ve olağanüstü yedek akçelerini sermayeye ilave edip oradan sermaye azaltımı suretiyle ortaklara iade etmek istemesi halinde bu işlemin kar dağıtımı sayılması nedeniyle Gelir Vergisi Kanunu'nun 94 ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15 ve 30'uncu maddeleri dikkate alınarak vergi kesintisi yapılması gerekmektedir.

Gelir İdaresi Başkanlığının konu ile ilgili vermiş olduğu 24/09/2013 tarihli 64597866-125[19-2013]-155 sayılı son özelgesinde *...olağanüstü yedeklerin işletmeden çekilmesi halinde ise ortakların statüsüne göre kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisi yapılacaktır.*" açıklamalarına yer verilmiştir.

3.5- Azaltılan Sermayenin Emisyon Primi Kazançlarını İçermesi

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5-1/ç bendinde anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları pay bedellerinin, itibarî değer üzerinde bir bedelle elden çıkarılması halinde oluşan kazançlar (Emisyon primi, Hisse senetleri ihraç primi) kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Söz konusu emisyon primleri yedek akçe niteliğinde olduğundan, sermayeye

ilave edilebilir. Şirket sermayesine eklenmiş olan bu kazançların şirketin sermaye azaltımı yapması sebebiyle ortaklara dağıtılması durumunda kar dağıtımına bağlı vergi kesintisi GVK'nın 94 ve KVK'nın 15 ve 30'uncu maddeleri dikkate alınarak yapılması gerekmektedir.

3.6- Azaltılan Sermayenin Gayrimenkul ve İştirak Hissesi Satış Kazançlarını İçermesi

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5-1/e bendinde "Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan taşınmazlar ve iştirak hisseleri ile aynı süreyle sahip oldukları kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan haklarının satışından doğan kazançların % 75'lik kısmı" kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Maddenin devamında, "Bu istisna satışın yapıldığı dönemde uygulanır ve satış kazancının istisnadan yararlanan kısmı satışın yapıldığı yılı izleyen beşinci yılın sonuna kadar pasifte özel bir fon hesabında tutulur. İstisna edilen kazançtan beş yıl içinde sermayeye ilave dışında herhangi bir şekilde başka bir hesaba nakledilen veya işletmeden çekilen ya da dar mükellef kurumlarca ana merkeze aktarılan kısım için uygulanan istisna dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır. Aynı süre içinde işletmenin tasfiyesi (bu Kanuna göre yapılan devir ve bölünmeler hariç) halinde de bu hüküm uygulanır." hükmü yer almaktadır.

Bu istisnanın amacı 1 seri nolu KVK Genel Tebliğinde "Bu istisnanın amacı kurumların sermaye yapılarının güçlendirilmesi, finansman sıkıntılarının giderilmesi ve bağlı değerlerinin ekonomik faaliyetlerinde daha etkin bir şekilde kullanılmasına imkan sağlamak ve işletmelerin finansal bünyelerini güçlendirmektir. Tasfiyeye giren şirketlerde ise böyle bir amacın olamayacağı açıktır. Bu nedenle, istisna uygulamasında satışın yapıldığı yılı izleyen beşinci yılın sonuna kadar tasfiyeye girilmiş olması halinde, fon hesabında tutulması gereken kazancın işletmeden çekildiği kabul edilecektir." şeklinde açıklanmıştır.

Şirketler söz konusu istisna kazancının sermayeye ilave edilip 5 yıllık süre dolmadan sermaye azaltımı yapması sebebiyle ortaklara iade etmesi durumunda kanunda yer alan istisna dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır. Ayrıca kazancın ortaklara dağıtım aşamasında da kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisi GVK'nın 94 ve KVK'nın 15 ve 30'uncu maddeleri dikkate alınarak yapılması gerekmektedir. Ancak sermaye azaltımının kanunda yer alan beş yıllık sürenin dolmasından sonra yapılması halinde ise kurumlar vergisi kaybı ortaya çıkmamakta sadece kar payı dağıtımına tabi vergi kesintisi yapılması gerekmektedir.

Konu ile ilgili Gelir İdaresi Başkanlığının 02.01.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01 -KVK 5-32 sayılı özelgesinde; sermayeye eklenen kazançların beş yıl içinde sermaye azaltımı yoluyla işletmeden çekilmesi halinde, daha önce kurumlar vergisinden müstesna tutulmuş olan bu kazançların, işletmeden çekildiği yılın kazancı sayılarak kurumlar vergisine tabi tutulması ve kâr dağıtımı hükümleri çerçevesinde ortakların statüsüne göre vergi kesintisi yapılması; beş yıllık sürenin bitişi tarihinden sonra sermaye azaltımı yapılması ve vergiden müstesna tutulan kazancın ortaklara dağıtılması durumunda ise, kâr dağıtımı hükümleri çerçevesinde ortakların statüsüne göre vergi kesintisi yapılması gerekeceği belirtilmiştir.

3.7- Azaltılan Sermayenin Öz Kaynaklara İlişkin Enflasyon Düzeltme Farklarını, Yeniden Değerleme Değer Artış Fonları ile Maliyet Artış Fonlarını İçermesi

Enflasyon düzeltme işlemi ile ilgili olarak 5024 sayılı Kanun ikili bir yaklaşım getirmiş, süreklilik arz eden ve düzeltme işlemine ilişkin ana esasların belirlendiği hükümler VUK'un mükerrer 298'inci

maddesinde; 31.12.2003 tarihli mali tabloların düzeltilmesine ilişkin hükümler ise geçici 25'inci maddesinde düzenlenmiştir.¹¹

213 sayılı VUK Mükerrer 298-2/c bendinde enflasyon düzeltilmesini *"parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltilmesinde dikkate alınacak tutarlarının düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle, malî tablonun ait olduğu tarihteki satın alma gücü cinsinden hesaplanması"* şeklinde tanımlamıştır.

213 sayılı VUK Mükerrer 298/5 fıkrasında *"Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tâbi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farkları düzeltme sonucu oluşan geçmiş yıl zararlarına mahsup edilebilir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir; bu işlemler kâr dağıtımı sayılmaz."* açıklamalarına yer verilmiştir. (VUK Geçici 25)

Kanun metninden anlaşılacağı üzere şirketin öz kaynakları üzerinde yapılan enflasyon düzeltmesi sonucunda hesaplanan farklar ilgili hesapta tutulur. Bu hesaplanan farklar sadece geçmiş yıl zararlarına mahsup edilebilir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir. Şirket tarafından bunlar dışında kullanılması herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledilmesi veya işletmeden çekilmesi halinde şirketin ilgili dönem zararı ve kazancı ile ilişkilendirilmeksizin vergiye tabi tutulur. Daha önceki yıllarda sermayeye eklenen öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farklarının, şirketin sermaye azaltımı yapması sebebiyle ortaklara dağıtılması durumunda önce sermaye azaltımının yapıldığı dönemde kurumlar vergisine tabi tutulur. Sonra bu farkların ortaklara dağıtılması aşamasında kâr dağıtımına ilişkin hükümler çerçevesinde vergi kesintisi yapılması gerekmektedir.

Anılan Kanun'un Mükerrer 298'inci maddesinin "Yeniden Değerleme" başlıklı bölümünün birinci fıkrasının 4 üncü bendinde, *"... Mükellefler değer artışını, pasifte özel bir fon hesabında gösterirler. Kurumlar vergisi mükellefleri, değer artışının tamamını sermayelerine ilave edebilirler. Bu suretle sermayeye eklenen değer artışları, ortaklar tarafından işletmeye ilave edilmiş kıymetler olarak kabul edilir. Değerleme yapılan kuruma iştirak eden işletmelerin aktifinde bu nedenle meydana gelen artışlar ise pasifte özel bir karşılık hesabında gösterilir ve bu karşılık sermayenin cüzü addolunur. Karşılık hesabında gösterilen değer artışı kurumlar tarafından sermayeye eklenebilir. Bu işlemler kâr dağıtımı sayılmaz."*

7'nci bendinde ise, *"Değer artış fonu, sermayeye ilave dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemin yapıldığı dönem kazancı ile ilişkilendirilmeksizin bu dönemde vergiye tabi tutulur. Gelir vergisi mükelleflerince ayrılan değer artış fonu başka bir hesaba aktarılamaz; aktarılması veya sermayeye ilave edilmesi halinde işletmeden çekilen değer olarak kabul edilir."* hükmü yer almaktadır.

Şirket sermayesine eklenmiş olan varlık yeniden değerlendirme değer artış fonu ile maliyet artış fonu hesaplarının şirketin sermaye azaltımı yapması sebebiyle ortaklara dağıtılması durumunda önce sermaye azaltımının yapıldığı dönemde kurumlar vergisine tabi tutulur. Sonra bu farkların ortaklara dağıtılması aşamasında kâr dağıtımına ilişkin hükümler çerçevesinde vergi kesintisi yapılması gerekmektedir.

Konu ile ilgili Gelir İdaresi Başkanlığının 30.07.2013 tarih ve 38418978-125[6-12/7]-809 sayılı özelgesinde; ... Daha önceki yıllarda şirket sermayesine eklenmiş olan varlık yeniden değerlendirme değer artış fonu ve maliyet artış fonu ile pasif kalemlere ait enflasyon fark hesaplarının şirketin sermaye

¹¹ Gökçen Gülsüm Koçulu, Fisun Türkmen, "Anonim Şirketlerde Sermaye Azaltımı Uygulamasının TTK ve Vergi Kanunları Açısından Değerlendirilmesi", Vergi Dünyası, Sayı 355, Mart 2011 sayfa 165

azaltımı yapması nedeniyle ortaklara dağıtılması halinde, işletmeden çekilen bu tutarlar üzerinden öncelikle kurumlar vergisi hesaplanması, vergi sonrası dağıtılan kazanç üzerinden de kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisi yapılması gerektiği, belirtilmiştir.

3.8- Azaltılan Sermayenin Kısmi Bölünme Sonrasında Yapılması

5520 sayılı KVK'nın 19'uncu maddesinin b bendinde kısmi bölünme, "*Tam mükellef bir sermaye şirketinin veya sermaye şirketi niteliğindeki bir yabancı kurumun Türkiye'deki işyeri veya daimi temsilcisinin bilançosunda yer alan taşınmazlar ile en az iki tam yıl süreyle elde tutulan iştirak hisseleri ya da sahip oldukları üretim ve hizmet işletmelerinin bir veya birkaçını kayıtlı değerleri üzerinden aynı sermaye olarak mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine devretmesi*" şeklinde tanımlanmıştır. Maddenin devamında "*Ancak, üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi zorunludur. Kısmî bölünmede devredilen varlıklara karşılık edinilen devralan şirket hisseleri, devreden şirkette kalabileceği gibi doğrudan bu şirketin ortaklarına da verilebilir...*" hükümlerine yer verilmiştir.

16.09.2003 tarih ve 25231 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anonim ve Limited Şirketlerin Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esaslarının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğin "2-Sermaye Azaltılması" başlıklı bölümünde, "*... aynı sermaye karşılığı iktisap edilen hisseler, aynı sermaye koyan şirkette kalabileceği gibi, bu şirketin ortaklarına da verilebilecektir. Avni sermaye konulması karşılığında alınan hisselerin avni sermaye koyan şirkette kalması verine, bu şirketin ortaklarına intikal ettirilmesi halinde, şirketin esas sermayesinde azaltma ihtivacı ortaya çıkabilir. Bu durumda, kısmi bölünmede bölünen mal varlığı parçaları mevcut veya yeni kurulacak şirketlere kayıtlı değerleri üzerinden aynı sermaye olarak konulur. Bölünen şirketin bu payları kendi pay sahiplerine verebilmesi için sermayesini azaltması gerekir. Bu azaltma, pay sahiplerine verilecek payların değeri kadardır. Kısmi bölünme dolayısıyla yapılacak sermaye azaltılmasında Türk Ticaret Kanununun 396 ncı maddesi (Değişik 6102 sayılı T.T.K.nun 473 üncü maddesi) hükümleri uygulanacaktır. ...*" açıklamalarına yer verilmiştir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre kısmi bölünme durumunda sermaye azaltımının yapılması, aynı sermaye karşılığında alınan hisselerin bölünen kurum ortaklarına verilmesi durumunda mevcut olacaktır. Hisselerin bölünen şirkette kalması durumunda sermaye azaltımından bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Kısmi bölünme durumunda sermaye azaltımı yapılması ve azaltılan sermaye içinde enflasyon düzeltme farkları ve geçmiş yıl karlarının, bulunması durumunda işletmeden çekiş sayılıp sayılmayacağı, vergileme yapıp yapılmayacağı konusunda Gelir İdaresi Başkanlığının 20.07.2012 tarihli ve B.07.1.GİB.4.35.16.01-125-697 sayılı ve 23.07.2013 tarihli ve 64597866-125[19-2013]-107 sayılı özelgelerinde özetle, kısmi bölünme sonucunda aynı sermaye konulan şirketten alınan hisse senetlerinin ortaklara verilmesi nedeniyle şirket sermayesinin azaltılması ve daha önce sermayeye eklenmiş olan, enflasyon düzeltmesi fark hesapları ile geçmiş yıl kârlarının da bulunması durumunda; devralan şirkette yapılacak sermaye artışında enflasyon düzeltmesi fark hesaplarının ve geçmiş yıl kârlarının sermayenin bir unsuru olarak yer alması ve ayrı şekilde görülmesi yani bu devralan şirkette aynen şartıyla yer alması bu işlem işletmeden çekiş olarak değerlendirilmeyeceği ve vergiye tabi tutulmayacağı, belirtilmiştir.

Ancak kısmi bölünme nedeniyle sermaye azaltılmasında, daha önce sermayeye ilave edilmiş olan olağanüstü yedeklerin işletmeden çekiş olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği konusunda

Gelir İdaresi Başkanlığının konu ile ilgili vermiş olduğu 24/09/2013 tarihli 64597866-125[19-2013]-155 sayılı son özelgesinde, “...yapılacak sermaye azaltımının; öncelikle kurumlar vergisine ve vergi sonrası dağıtılan kazancın ise kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak hesaplardan karışılması sonra sadece kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak hesapların kullanılması, son olarak ise işletmeden çekilmesi halinde vergilendirilmeyecek aynı ve nakdi sermayenin işletmeden çekildiğinin kabulü gerekmektedir. Bu hüküm ve açıklamalara göre; sermaye azaltımında yukarıda belirtilen sıraya göre sermaye hesaplarının işletmeden çekildiği kabul edilecek, olağanüstü yedeklerin işletmeden çekilmesi halinde ise ortakların statüsüne göre kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisi yapılacaktır.” açıklamalarına yer verilmiştir.

Vergi idaresinin konu ile ilgili vermiş olduğu son özelgesinde sermaye azaltımının yukarıda sayılan hesaplardan yapılması durumunda bölünen kurum bünyesinde belirtilen sıraya göre işletmeden çekildiği ve vergiye tabi tutulacağı belirtmiştir. Dolayısıyla daha önce verilmiş izahatların tersi yönünde verilen son izahat ile mükelleflerin kafası karışmıştır. Kısmi bölünme sebebiyle sermaye azaltımı yapacak şirketlerin pay sahiplerine verilecek hisselerin kaynağı önemini korumaktadır. Vergi ziyana sebebiyet verilmemesi açısından benzer bir durum ile karşılaşan mükelleflerin vergi idaresinden izahat almalarında yarar görülmektedir.

3.9- Tam Bölünme Nedeniyle Yeni Kurulan Şirkete Sermaye Aktarımından Sonra Yapılan Sermaye Azaltması

5520 sayılı KVK'nın 19'uncu maddesinin a bendinde tam bölünme; “*Tam mükellef bir sermaye şirketinin tasfiyesiz olarak infisah etmek suretiyle bütün mal varlığını, alacaklarını ve borçlarını kayıtlı değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak iki veya daha fazla tam mükellef sermaye şirketine devretmesi ve karşılığında devredilen sermaye şirketinin ortaklarına devralan sermaye şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisseleri verilmesi*” şeklinde tanımlanmıştır. Maddenin devamında “*Devredilen şirketin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibarı değerinin % 10'una kadarlık kısmının nakit olarak ödenmesi, işlemin bölünme sayılmasına engel değildir.*” hükümlerine yer verilmiştir.

Kurumların tam bölünmeleri sonrasında yeni kurulan şirkete aktardığı sermayenin daha sonra azaltılması yoluna gidilmesi halinde (tam bölünen kurumun bilançosunda yer alan sermayenin kuruluş sermayesi veya kuruluş sonrasında artırılan nakdi veya aynı sermayen ibaret olması durumunda) ortaklara iade edilen sermaye payları üzerinden herhangi bir vergileme yapılmayacaktır.¹²

- Tam bölünme yolu ile yeni kurulan şirketlere aktarımda bulunan kurumun sermayesi içinde¹³;
- Sermaye azaltılması tarihi itibarıyla beş yılı doldurmamış iştirak ve gayrimenkul satış karının yer alması,
 - Geçmiş yıl karlarının, yasal ve olağanüstü yedek akçelerin, emisyon primlerinin, enflasyon düzeltme farklarının bulunması halinde yapılan sermaye azaltılması sonrasında ortaklara iade edilen sermaye payları nedeniyle duruma göre kurumlar vergisi ile birlikte gelir veya kurumlar vergi kesintisi, duruma göre sadece gelir veya kurumlar vergisi kesintisi yapılması gerekmektedir.

¹² Ahmet Kavak, “Sermaye Azaltılması Sonrasında Ortaklara İade Edilen Sermaye paylarının Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu”, Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog, Sayı:275, Mart 2011, s.47.

¹³ Ahmet Kavak, Dr. Ahmet Kavak, “Sermaye Azaltılması Sonrasında Ortaklara İade Edilen Sermaye paylarının Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu”, Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog, Sayı:275, Mart 2011, s.48.

3.10- Azaltılan Sermayenin 5811 Kanunu Kapsamında Sermayeye İlave Edilen Tutarları İçermesi

5811¹⁴ sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında, "Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak 01/06/2009 tarihi itibarıyla kanuni defter kayıtlarında işletmenin öz kaynakları arasında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların, 31/12/2009 tarihine kadar Türk Lirası cinsinden rayiç bedelle vergi dairelerine beyan edileceği, bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin, bu Kanun hükümlerine göre 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca kanuni defterlerine, taşınmazlar dışındaki varlıklarını banka ve aracı kurumlardaki hesaplara yatırmak suretiyle kaydederek pasifte özel fon hesabı açılacağı, bu fon hesabının, sermayenin cüz'ü addolunacağı ve beyan tarihinden itibaren altı ay içinde sermayeye ilave olunacağı..." hükmüne bağlanmıştır.

5811 sayılı Kanun kapsamında sermayeye ilave edilen tutarın ortaklara dağıtılmasında gelir vergisi tevkifatı yapıp yapılmayacağına ilişkin Gelir İdaresi Başkanlığının vermiş olduğu 08.04.2014 tarih ve 62030549-125[15-2012/144]-834 sayılı özelgesinde, ... 5811 sayılı Kanun kapsamında beyan edilerek pasifte açılan özel bir fon hesabına alınan ve 6 ay içerisinde sermayeye eklenen tutarlar, ticari kazancın bir unsuru olmayıp sermayenin cüz'ü sayılacağından, şirketin tasfiye edilmesi durumunda ortaklarına dağıtılması halinde bu tutarlar üzerinden vergi hesaplanmaması ve vergi kesintisine tabi tutulmaması gerektiği, belirtilmiştir.

Konu ile ilgili Gelir İdaresi Başkanlığının 01.02.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-KVK 6-405 sayılı özelgesinde; ... şirket ortakları tarafından nakden veya aynen konulan sermaye, ticari kazancın bir unsuru olmadığından, bu kapsamda sermaye azaltılmasına konu edilen tutar üzerinden vergi hesaplanmaması ve vergi kesintisi yapılmaması gerekmektedir. Bu itibarla, 5811 sayılı Kanun kapsamında beyan edilerek şirket aktifine alınan taşınmaz dolayısıyla oluşturulan fonun sermaye hesabına eklenmesinden sonra taşınmazın şirket adına tescil ettirilememesi nedeniyle sermaye hesabından çıkarılması halinde vergi tevkifatı yapılmayacak olup söz konusu sermaye azaltımının ise Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan hükümler doğrultusunda gerçekleştirilmesinin gerektiği, belirtilmiştir.

3.11- Azaltılan Sermayenin 6111 Kanunu Kapsamında Sermayeye İlave Edilen Tutarları İçermesi

6111 sayılı Kanunun 10'uncu maddesi hükmü ile gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine işletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan emtiaları rayiç bedel ile yasal kayıtlarına intikal ettirmek suretiyle, kayıtlarını fiili duruma uygun hale getirmelerine imkan sağlanmıştır. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, aktiflerine kaydettikleri emtia için özel karşılık hesabı açarlar. Emtia için ayrılan karşılık sermayeye ilave edilebilir. Daha sonra bu tutarlar sermaye azaltımı nedeniyle ortaklara dağıtılması veya işletmenin tasfiye edilmesi halinde sermayenin unsuru sayılır ve vergilendirilmez.

3.12- Sermaye Azaltımı Sonucunda Ortaklara İade Edilen Sermaye Tutarının Öncelik Sıralaması

Şirketlerin sermayeleri çeşitli unsurlardan meydana gelebilir. Şirketlerin sermayesini oluşturan unsurlardan bazıları yukarıda maddeler halinde açıklanmaya çalışılmıştır. Şirketlerin sermayelerini

¹⁴ 5811 sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun

azaltılması durumunda öncelikle hangi sermaye unsurlarının ortaklara dağıtılmış sayılacağı konusunda vergi kanunlarında herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Vergi idaresi bu konu ile ilgili görüşlerini özelgeler¹⁵ yoluyla ortaya koymuştur. Vergi idaresinin görüşüne göre sıralama aşağıdaki gibidir.

- i. Kurumlar vergisine ve vergi sonrası dağıtılan kazancın ise kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak hesaplardan karşılanması,
 - ii. Kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak hesaplardan karşılanması
 - iii. Son olarak ise işletmeden çekilmesi halinde vergilendirilmeyecek aynı ve nakdi sermaye
- Vergi idaresi bu görüşü ile sermaye azaltımı müessesesinin ortaklarca amacı dışında kullanılmasının önüne geçmek istemektedir.

3.13- Sermaye Azaltımı İşlemine Kapsamlı Örnek

Örnek: (K) A.Ş., (A) ve (B) tam mükellef gerçek kişi, (C) dar mükellef gerçek kişi ve (D) A.Ş olmak üzere 4 ortaklı olup her ortak eşit paya (%25) sahiptir.

(K) AŞ'nin 2015 yılı sermayesi 2.000.000 TL olup aşağıdaki unsurlardan meydana gelmektedir.

-500.000 TL si, Kuruluş sermayesi
-200.000 TL si, Ortaklara borçlar hesabının sermayeye ilavesi
-200.000 TL si, Geçmiş yıl karlarının sermayeye ilavesi ¹⁶
-200.000 TL si, Kanuni ve Olağanüstü yedek akçelerin sermayeye ilavesi
-50.000 TL si, Emisyon primimin (KVK 5/1-ç) sermayeye ilavesi
-200.000 TL si Taşınmaz satış kazancı istisnasının (KVK 5/1-e) sermayeye ilavesi ¹⁷
-200.000 TL si Öz kaynaklarda yapılan enflasyon düzeltmesi sonucunda sermayeye ilave edilen tutar
-100.000 TL si Yeniden değerlendirme değer artış fonu ile maliyet artış fonu hesaplarının şirketin sermaye ilavesi
-150.000 TL si, 5811 sayılı Kanun uyarınca sermayeye ilave edilen tutar
-200.000 TL si, 6111 sayılı Kanun 10 maddesi uyarınca sermayeye ilave edilen tutar

Sermayesi 2.000.000 TL olan K AŞ, sermayesinin şirket faaliyetlerini yürütmek için fazla olması ve atıl durumdaki sermayenin ortaklar tarafından değerlendirilmesi nedeniyle sermayesinin 1.000.000 TL tutarını azaltma kararı almıştır. (K) AŞ, 6102 sayılı TTK 473-475'nci maddeleri uyarınca gerekli prosedürleri yerine getirmiş olup azaltılan sermayeyi ortaklara hisseleri oranında iade etmiştir. (K) AŞ nin bu işlem sonucunda vergisel açıdan sorumluluklarını ve ortakların sorumluluklarını açıklayınız.

Cevap: Azaltılan sermayenin öncelikle hangi unsurlardan karşılanacağı çalışmamızın 3.12. bölümünde açıklanmıştır. Sermaye azaltımında öncelik sıralamasının hangi unsurlardan olacağına ilişkin

¹⁵ Gelir İdaresi Başkanlığının 24/09/2013 tarihli 64597866-125[19-2013]-155 sayılı ve 05.12.2012 tarih 62030549-125[9-2012/58]-3132 sayılı özelgeleri

¹⁶ Sermayeye ilave edilen geçmiş yıl karları Geçici 62'nci maddesinde yer alan kazançlardan meydana gelmemiştir.

¹⁷ En az iki tam yıl süreyle aktifinde yer alan taşınmaz 2013 yılında satılmış ve kazancın istisna olan %75 i özel fon hesabına sonrada sermayeye ilave edilmiştir.

kanunlarda herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Vergi iadesi bu konuyu mükelleflere vermiş olduğu özgelere ile açıklığa kavuşturmuştur. Buna göre öncelik sıralaması aşağıdaki gibidir.

- i. Kurumlar vergisine ve vergi sonrası dağıtılan kazancın ise kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak hesaplardan karşılanması,
 - ii. Kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak hesaplardan karşılanması
 - iii. Son olarak ise işletmeden çekilmesi halinde vergilendirilmeyecek aynı ve nakdi sermaye hesaplarından karşılanacaktır.
- i.** Soruda sermayenin hangi unsurlardan meydana geldiği verilmiştir. İlk olarak azaltılan sermaye hem kurumlar vergisine hem de kâr payı dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak hesaplardan karşılanacaktır. Sorudaki verilere göre hem kurumlar vergisine hem de kar dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi kazançlar ve açıklamalar aşağıdaki gibidir.
- (K) AŞ'nin taşınmaz satış kazancı istisnasından kaynaklanan 200.000 TL kazancını önce özel fon hesabına alıp sonrada sermayeye ilave etmiştir. (K) AŞ, KVK 5/1-e maddesindeki 5 yıllık özel fon hesabında tutma (Sermayeye ilave edilmiş ise sermayede tutma) süresini ihlal ettiğinden bu tutar işletmeden çekildiği yılın kazancı sayılarak kurumlar vergisine tabi tutulması ve kâr dağıtımı hükümleri çerçevesinde ortakların statüsüne göre GVK'nın 94/6 (bi) ve (bii) ve KVK'nın 15/2 ve 30/3'ncü maddeleri uyarınca vergi kesintisi yapılması gerekmektedir.
 - Çalışmamızın 3.7'nci bölümünde açıklandığı üzere, daha önceki yıllarda şirket sermayesine eklenmiş olan, şirketlerin öz kaynakları üzerinde yapılan enflasyon düzeltmesi sonucunda hesaplanan enflasyon 200.000 TL farklarının, varlık yeniden değerlendirme değer artış fonu ve maliyet artış fonu hesaplarına ait 100.000 TL farkların sermaye azaltımı nedeniyle işletmeden çekilmesi halinde şirketin ilgili dönem zararı ve kazancı ile ilişkilendirilmeksizin kurumlar vergisine tabi tutulması (VUK Mük. 298), sonrada kâr dağıtımı hükümleri çerçevesinde ortakların statüsüne göre GVK'nın 94/6 (bi) ve (bii) ve KVK'nın 15/2 ve 30/3'üncü maddeleri uyarınca vergi kesintisi yapılması gerekmektedir.
- ii.** İkinci olarak azaltılan sermayenin kalan tutarı kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi tutulacak hesaplardan karşılanacaktır. Sorudaki verilere göre kar dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi kazançlar ve açıklamalar aşağıdaki gibidir.
- Çalışmamızın 3.3'üncü bölümünde açıklandığı üzere, (K) AŞ'nin geçmiş yıl kârlarından kaynaklanan (Geçici 62'nci maddesindekiler hariç) 200.000 TL sermayesini azaltılarak ortaklara iadesi durumunda karların doğrudan ortaklara dağıtılmasından bir farkı bulunmadığından ortakların statüsüne göre kar dağıtımına bağlı vergi kesintisi GVK'nın 94/6 (bi) ve (bii) ve KVK'nın 15/2 ve 30/3'üncü maddeleri uyarınca yapılması gerekmektedir.
 - Çalışmamızın 3.4'üncü bölümünde açıklandığı üzere, (K) AŞ'nin kanuni olağanüstü yedek akçelerden kaynaklanan 200.000 TL sermayesini azaltılarak ortaklara iadesi durumunda bu işlemin kar dağıtımı sayılması nedeniyle ortakların statüsüne göre kar dağıtımına bağlı vergi kesintisi GVK'nın 94/6 (bi) ve (bii) ve KVK'nın 15/2 ve 30/3'üncü maddeleri uyarınca yapılması gerekmektedir.
 - Çalışmamızın 3.5'inci bölümünde açıklandığı üzere, (K) AŞ'nin emisyon priminden kaynaklanan 50.000 TL sermayesini azaltılarak ortaklara iadesi durumunda bu işlemin kar dağıtımı sayılması nedeniyle ortakların statüsüne göre kar dağıtımına bağlı vergi kesintisi GVK'nın 94/6 (bi) ve (bii) ve KVK'nın 15/2 ve 30/3'üncü maddeleri uyarınca yapılması gerekmektedir.

- iii. Şu ana kadar 950.000 TL sermaye azatlımı işlemini yapmıştır. Kalan 50.000 TL ise işletmeden çekilmesi halinde vergilendirilmeyecek aynı ve nakdi sermaye hesaplarından karşılanacaktır. Sorudaki verilere göre sermaye azatlımı nedeniyle vergilendirilmeyecek aynı ve nakdi sermayeler, ortaklar tarafından işletmeye koyulan kuruluş sermayesi, ortaklara borçlar hesabından sermayeye ilave edilen tutarlar ile 5811 ve 6111 sayılı Kanunlarda yer alan hükümler uyarınca sermayeye ilave edilen tutarlardır. Vergi idaresi bu durumda sermaye azaltımının öncelikle hangi unsurdan gerçekleşeceğine ilişkin bir görüş bildirmemiştir. Bu nedenle soru 5811 sayılı Kanun uyarınca sermayeye ilave edilen tutarın ortaklara dağıtılmış kabul edilerek çözülecektir.
- Çalışmamızın 3.10'uncu bölümünde açıklandığı üzere, (K) AŞ'nin 5811 sayılı Kanun kapsamında sermayeye ilave edilen 150.000 TL'den, 50.000 TL'si sermayenin azatlımı nedeniyle ortaklarına dağıtması halinde bu tutarın kurumlar vergisine ve vergi kesintisine tabi tutulmaması gerekmektedir.

(K) AŞ tarafından sermaye azatlımı nedeniyle ortaklarına dağıtılmış kar payına ilişkin vergi kesintisi, A ve B tam mükellef gerçek kişilere GVK'nın 94/6 (bi) bendi uyarınca, (C) dar mükellef gerçek kişisine GVK 94/6 (bii) bendi uyarınca %15 olarak yapılacaktır. (D) A.Ş kurumlar vergisi mükellefi olduğundan kar dağıtımı sırasında her hangi bir vergi kesintisi yapılmayacaktır.

Tam mükellef gerçek kişi ortaklar tarafından elde edilen vergi kesintisine tabi olan tutarlar, GVK'nın 75/1 bendi uyarınca menkul sermaye iradı olup aynı Kanun'un 22'nci maddesi uyarınca yarısı istisnadır. Kalan tutar (vergiye tabi gelir ile birlikte) 86/1-c bendi uyarınca 103'üncü maddedeki sınırı geçmesi durumunda bu kazançlar beyan edecektir. Ortaklar tarafından beyan edilen bu tutarlardan kesilen vergilerin tamamı GVK 22'nci madde uyarınca yıllık verilen beyanname üzerinden GVK 121'nci madde uyarınca mahsup işlemi yapılması gerekmektedir.

Dar mükellef gerçek kişi ortak tarafından elde edilen tutar yine GVK 75/1 bendi uyarınca menkul sermaye iradı olup ancak aynı kanununun 86/2 bendi uyarınca beyan edilmeyecektir. (kesilen vergi tutarı nihai vergi)

(D) A.Ş kurumlar vergisi mükellefi olduğundan elde ettiği iştirak kazancını ticari bilanço karında dikkate alacaktır. Sonra kurumlar vergisi beyannamesinde 5/1-a iştirak kazancı istisnası olarak düşecektir.

Vergi kesintisine tabi olmayan 50.000 TL tutarından ortakların payına düşen tutar ise sermayenin ortaklara ilave olması nedeniyle hiçbir şekilde vergilendirmeyecektir.

Son olarak (K) AŞ'nin sermaye azaltımı nedeniyle muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

500 Sermaye	1.000.000
- 200.000 TL Taşınmaz satış kazancı istisnası	
- 200.000 TL Öz kay. Yapıl. enflasyon düz. farkları	
- 100.000 TL Yeniden değ.artış fonu ile mal. artış fonu	
- 200.000 TL Geçmiş yıl karları	
- 200.000 TL Kanuni ve Olağanüstü yedek akçeler	
- 50.000 TL Emisyon primi	
- 50.000 TL 5811 sayılı Kanun uyarınca	
331 Ortaklara Borçlar	895.000
- Ortak A 214.999,99 TL	
- Ortak B 214.999,99 TL	
- Ortak C 214.999,99 TL	
- Ortak D AŞ 250.000 TL	
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar	105.000
¹⁸ 700.000 x %15=105.000	
- Ortak A 35.000 TL	
- Ortak B 35.000 TL	
- Ortak C 35.000 TL	
331 Ortaklara Borçlar	895.000
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar	105.000
102 Bankalar	1.000.000

4- SONUÇ

Sermaye azaltımı müessesesine ilişkin açıklamalar TTK'da yapılmış olup vergi kanunlarında konuya ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Sermaye azaltımına ilişkin TTK da yer alan açıklamalar prosedüre yönelik olup vergisel sonuçlarına ilişkin herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Bu nedenle şirketler, sermaye azaltılması sonrasında ortaklara iade edilen tutarların vergisel sonuçları hakkında vergi idaresinden görüş istemek zorunda kalmışlardır. Genellikle sermaye azaltımının vergisel boyutu şirketlerden her hangi bir fon çıkışı olan durumlarda mevcut olmakta, fon çıkışı gerektirmeyen durumlar da vergisel açıdan yükümlülük doğmamaktadır.

Vergi idaresi konuya ilişkin uygulamaya özelemler ile yön vermiş olup verdiği özelemler ile bu müessesenin ortaklarca amacı dışında kullanmasını engellemek istemiştir. Yazımızın önceki bölümlerinde bu konular vergi idaresinin vermiş olduğu görüşler ışığında açıklanmaya çalışılmıştır. Ancak hala uygulamada tereddüt edilen (kısmi bölünme gibi) konular mevcuttur. Bu nedenle yazımızda yer alan konular dışında farklı bir durum ile karşılaşılmaması halinde herhangi bir ceza uygulaması ile karşı karşıya kalınmaması açısından vergi idaresinden izahat alınması yerinde bir yaklaşım olacaktır.

¹⁸ (D) AŞ 'nin hissesine düşen 250.000 TL ve 5811 sayılı Kanun uyarınca sermayeye ilave edilen 50.000-TL ortaklara dağıtımı aşamasında vergi kesinti tabi olmayacağından, kalan 700.000 TL üzerinden stopaj kesintisi yapılmıştır.

KAYNAKÇA

- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 1 Seri Nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği
- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 5811 Sayılı Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun
- ALKIN, E., YILDIRIM, K., ÖZER, M. (2005). *İktisada Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Anonim ve Limited Şirketlerin Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esaslarının Düzenlenmesi Hakkında Tebliği
- GİB 31.01.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-GVK 94-388 sayılı özelgesi
- GİB 21.02.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.06.16.01-120[94-11/5]-264 sayılı özelgesi
- GİB 02.01.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-KVK 5-32 sayılı özelgesi
- GİB 30.07.2013 tarih ve 38418978-125[6-12/7]-809 sayılı özelgesi
- GİB 20.07.2012 tarihli ve B.07.1.GİB.4.35.16.01-125-697 sayılı özelgesi
- GİB 23.07.2013 tarihli ve 64597866-125[19-2013]-107 sayılı özelgesi
- GİB 24/09/2013 tarihli 64597866-125[19-2013]-155 sayılı özelgesi
- GİB 08.04.2014 tarih ve 62030549-125[15-2012/144]-834 sayılı özelgesi
- GİB 01.02.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01-KVK 6-405 sayılı özelgesi
- GİB 05.12.2012 tarih 62030549-125[9-2012/58]-3132 sayılı özelgesi
- KAVAK, A. "Sermaye Azaltılması Sonrasında Ortaklara İade Edilen Sermaye paylarının Vergi Kanunları Karşısındaki Durumu", Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog, Sayı:275, Mart 2011
- KOÇULU, G. G., TÜRKMEN, F. "Anonim Şirketlerde Sermaye Azaltımı Uygulamasının TTK ve Vergi Kanunları Açısından Değerlendirilmesi", Vergi Dünyası, Sayı 355, Mart 2011
- ÖZTÜRK, İ. (15.10.2012) "Sermaye Azaltımı Ve Vergisel Sonuçlarının Analizi" (Doktora Tezi) T.C Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Ana Bilim Dalı Maliye Bilim Dalı, Ankara
- TANRIVERDİ, A. "Sermayenin azaltılmasına İlişkin Güncel Sorunlar", TBB Dergisi 2016 116 sayı,
- TEKİNALP, Ü. Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 3. basım, İstanbul, Vedat Kitapçılık, Temmuz 2013,
- ÜNAL, M. Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Azaltımı, Tuğrul Ansay'a Armağan, Ankara 2006,
- www.gib.gov.tr